

skopske čaršije mogao bi, kao dokumentacijsko-informacijski i komunikacijski centar, što je negdje i zamisao suvremeno zamišljenog muzeja, biti osnov i polazište novog pristupa u teoriji i praksi revitalizacije (obnove) čitavog kompleksa Stare čaršije. Kao mjesto gdje se sažimaju odgovarajući podaci znanosti na bazi kojih je moguće interdisciplinarno prići problemima obnove, obnova koja rezultira kontinuitetom života i rada (arhitektura, urbanizam, povijest umjetnosti, etnologija, sociologija, psihologija), Muzej Stare skopske čaršije mogao bi postati prototip i primjer metodologije pristupa ovim problemima.

O kartoteci izlaganog oružja Povijesnog muzeja Hrvatske

Marija Šercer

Povijesni muzej Hrvatske, Zagreb

Ideji o izradi kartica izlaganog oružja prethodio je radni zadatak koji se odnosio na sređivanje dokumentacije o izložbama.

Sistematski rad na obradi oružja (inventiranje i izrada kartoteke) započeo je 1967. godine. Uporedo s time priređivale su se izložbe pojedinih vrsta ili skupina oružja koje je obično pratio odgovarajući katalog. Uz ove, nazovimo ih monografske izložbe: »Oružje na motki« (1972), »Jatagani« (1975), »Mačevi, bodeži, noževi« (1972), »Sablje« (1979) i »Tursko oružje« (1982), oružje je izlagano na izložbama didaktičkog karaktera. Bile su to: »Hladno oružje od 13. do 19. stoljeća« (1968), »Umjetnički ukrašeno oružje« (1970) i »Oružje u prošlosti« (1980). Prema tome, oružje je izlagano na osam samostalnih izložbi od kojih su se neke ponovile po nekoliko puta. Tako je na primjer »Oružje na motki« prikazano u Gradskom muzeju u Karlovcu, u Centru za obrazovanje i kulturu općine Peščenica i u Grazu u izložbenoj dvorani Joanneuma. »Jatagani« su izlagani pet puta, i to u Grazu, Valpovu, Iloku, Beogradu i Subotici. »Mačevi, bodeži i noževi« postavljani su u muzejima Dervente i Slavenskog Broda a »Sablje« su izložene još u Grazu. Edukativni postav oružja u muzejskoj prikolici (Muzeobus Povijesnog muzeja Hrvatske) priređen je dva puta (1971, 1973) a prikazivao se u više zagrebačkih škola i tvornica.

U blagovaonici tvornice »Nikola Tesla« izlagano je »Orijentalno oružje« (1973) i »Oružje na motki« (1974).

Oružje je poslužilo kao ilustrativna i dokumentarna građa mnogih povije snih izložbi kao što su, između ostalih, bile »Seljačka buna 1573« (1973), »Bitka na Krbavskom polju« (1974), »Bitka na Mohačkom polju« (1976), »Bitka kod Siska 1593« (1977), »Oslobođenje Hrvatske od Turaka u 17. stoljeću« (1979) i »Vojna krajina u Hrvatskoj« (1981—1982).

U proteklih petnaest godina rada na zbirci oružja priređeno je 8 samostalnih izložbi, 13 izložbi-gostovanja, bilo je 12 suradnji na izložbama, dvije izložbe postavljene su u muzejskoj prikolici a dvije u tvorničkom prostoru. Ukupno je oružje izlagano 37 puta. Ovaj podatak naveo me je na pomisao, da bi bilo zanimljivo saznati koji su predmeti bili najviše izlagani i koji su na neki način zaslužili naziv »šampiona« zbirke oružja.

Naime, treba uzeti u obzir da je rad na obradi zbirke oružja u toku i da se dio oružja, pretežno vatrenog, još nikada nije izlagao. Dosađa je u potpunosti obrađena zbirka hladnog oružja, i to: oružje na motki, mačevi, bodeži, noževi, sablje i jatagani. Obrada vatrenog oružja je u toku. Brojčano stanje zbirke oružja Povijesnog muzeja Hrvatske iznosi, s obzirom na neke nove otkupe, 4268 predmeta.

Rad na izradi kartoteke izlaganog oružja rezultirao je slijedećim podacima. Ukupno je bilo izloženo 1315 predmeta što iznosi približno trećinu zbirke oružja. Najveći broj izlaganih predmeta iste vrste bile su sablje. Zbirka sablji broji ukupno 684 predmeta od kojih je izlagano 260 komada. Primjericice, samo na zagrebačkoj izložbi »Sablje Povijesnog muzeja Hrvatske« bilo je izloženo 230 eksponata. Iza sablji po broju izloženih predmeta slijede puške (143) komada, mačevi (130) komada, jatagani (89 predmeta) i pištolji (91 predmet). Kod ostalih vrsta oružja broj izlaganih predmeta ovisi o veličini zbirke. S obzirom da zbirka oružja Povijesnog muzeja Hrvatske broji svega 42 helebarde, 14 »partizana«, četiri korzeke i četiri mlata, oni su svi kad-tad izlagani.

Najizlaganiji predmeti zbirke oružja Povijesnog muzeja Hrvatske bili su jatagani. Izložba »Jatagani Povijesnog muzeja Hrvatske« doživjela je najviše gostovanja pa se među njima nalazi skupina od 44 jatagana koja je čak šest puta izlagana. Među jataganima nalazimo dva predmeta koji su 12 puta uvrštavani na izložbe pa su zasad, po ovoj statistici, najčešće izlagani predmeti zbirke oružja.

Ispitujući karakteristike tridesetak predmeta koji su izlagani od osam do dvanaest puta, ponovno moramo zaključiti da među njima ima najviše jatagana (15 komada).

Jatagan je kao orijentalni nož zanimljiv po konstrukciji i po načinu ukrašavanja. Oba najviše izlagana jatagana (inv. br. 2804 i 2837) imaju svoje specifične karakteristike. Izlagani su na šest didaktičkih i na šest monografskih izložbi. Jatagan (inv. br. 2804) riiedak je primjerak turskog oružja sa sigurnim mjestom nastanka. Prema dešifriranom arapskom tekstu izradio ga je majstor Arif u Sarajevu, vjerojatno u drugoj polovini 19. stoljeća. Bjelokosni držak po kojem se ova vrsta jatagana naziva »bjelosapcima« ukrašen je ukucanim mjedenim kolutićima i čavličima. Ovaj način ukrašavanja koštanih dijelova tipičan je rad sarajevskih nožara. To dokazuju noževi slične izvedbe u drugim jugoslavenskim muzejima. Jatagan (inv. br. 2837) spada također u grupu »bjelosapaca« a po načinu ukrašavanja odgovara jataganima s ukrasom filigrana i koralja. Na listolikom ukrasu sječiva nalazi se po jedno stakleno »oko« zelene boje. Na sječivu je s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salamonovom zvijezdom a s druge strane nalazi se natpis. Uz poučnu izreku navodi se majstor Abdulah sin hadži Huseinagin i vlasnik Salih-beg. Godina izrade je 1278. po Hidžri (1861—1862). Ovaj jatagan je na didaktičke izložbe uvršten po tipološkim karakteristikama. Na izložbama s težištem na umjetničkoj izvedbi, poka zivan ie zbog dekoracije. Na monografskim izložbama uvršten je u tematsku skupinu u kojoj su prikazani natpisi kao dio dekorativne opreme jatagana. Jatagan (inv. br. 2836) izlagan jedanaest puta, spada u skupinu raskošnih jatagana sa srebrnim okovom drška, ukrasom filigrana i koralja te sa srebrnim koricama. Izrađen je 1224. po Hidžri (1809—1810). To je izuzetan primjer oružja značajan kako zbog tipoloških osebina, tako i zbog umjetničkih kvaliteta. Njemu je sličan jatagan (inv. br. 3080) izložen deset puta. Izradio ga je hadži-Nuh 1803—1804. godine. Veoma je zanimljiv jatagan (inv. br. 3076) s filigranskim ukrasom granula i zrnima tirkiza bez datacije. U ovoj skupini od deset puta izalaganih predmeta nalaze se još dva jatagana. Jedan od njih je jatagan s tamnim koštanim drškom, takozvani »crnosapac« (inv. br. 3075), a drugi je jatagan s mjedenim drškom ukrašen baroknim viticama (inv. br.

3081). Oba jatagana uvrštavana su na didaktičke i na monografske izložbe. Devet puta je izlagan jatagan bjelosapac (inv. br. 276) koji po opremi spada u raskošne jatagane. Izradio ga je 1242. po Hidžri (1826—1827) majstor Omer. Izlagan je, kao i dva ranije srebrna raskošno opremljena jatagana, zbog tipoloških karakteristika kao i zbog kvalitetne umjetničke opreme. Sedam jatagana je osam puta izlagano. Među njima nalaze se tri bjelosapca, tri crnosapca i jedan jatagan s mjedenim drškom. Svi su oni osim jednoga (inv. br. 297) izlagani isključivo na monografskim izložbama zbog svojih specifičnih karakteristika. Tako je, na primjer, jatagan s mjedenim drškom (inv. br. 9319) uvijek izlagan u skupini njemu sličnih predmeta kako zbog načina izvedbe, tako i zbog dekorativnih osobina. Jatagan (inv. br. 1831) ukrašen je na nastavku drška i listolikom ukrasu sječiva baroknim viticama, dok je jatagan (inv. br. 11698) opremljen srebrnim okovima kvalitetne izvedbe. Jatagan (inv. br. 297) spada među najkraće jatagane naše zbirke (47 cm). Jatagan (inv. br. 762) ukrašen filigranskim motivom zrna izrađen 1188. po Hidžri (1774—1775) spada među najstarije jatagane zbirke oružja. Prema natpisu pripadao je Salih-baši, članu 79. janjičarskog odreda. Jatagan (inv. br. 13053) ističe se po punciranoj vegetabilnoj ornamentici okova, a kraći jatagan s ravnim sječivom označen je latiničkim tekstom: »Priedor, 6/9 1878«. To je primjerak najmlađeg jatagana čijim smo izlaganjem obilježavali prestanak proizvodnje ove vrste oružja. Naime, austrougarska vojna vlast zabranila je 1878. godine izradu jatagana na području Bosne i Hercegovine. Među jataganu uvršten je i jedan veoma zanimljiv dugi nož (inv. br. 308). Izlagan je na tri didaktičke i pet monografskih izložbi. Sječivo mu je zakrivljeno kao u jatagana a koštani držak s ukucanim čavličima i kolutićima ima izrezbarena ležišta za prste. Po svojim dimenzijama pripada najduljim predmetima zbirke jatagana (86 cm). Preostala skupina od 17 predmeta izlagana od osam do jedanaest puta sastoji se od sablji, mačeva, buzdovana, mlatova te od po jednog luka, sjekire, nadžaka, korzeke, jurišne vile i glefe. Jedanaest puta izlagana je sablja (inv. br. 345). To je zapravo sječivo ukrašeno s jedne strane zlatom tauširanim natpisom u arapskoj kaligrafiji.

Tipologija sječiva je veoma zanimljiva. Zakrivljenost je mala a dvobridi

Naziv predmeta	Broj izlaganja												Broj izlaganih predmeta	Ukupan broj predmeta u zbirci	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Bajoneti	12													12	
Bodeži	11	6	10	2	1									30	51
Buzdovani	19	10	6	7	4	4	3	2	1					56	70
Jatagani	7	3	2	3	10	44	5	7	1	4	1	2		89	167
Konjska oprema															
Mamuze	6													10	
Sedlo	1														
Stremeni	2	1													
Luk									1					1	1
Mačevi	16	11	58	24	9	5	4	2		1				130	284
Meci	24														
Zrna topovska	1	31													
Zrna olovna	6	3												65	
Mehanizmi	10	2												12	
Nadžaci	4	4	8	1	3		3		1					24	27
Noževi	20	2	6	8					1					37	76
Oružje na motki															
Glefe	2	1			1	1			1					6	6
Helebarde	11	9	6	3	9		4							42	42
Koplja	14	16	8	7	1	4	1		1					51	61
Korzeke			1			1	1							4	4
Kose bojne			2											2	5
Mlatovi	1				1				1		1			4	4
Partizane	4	3	1	3		2	1							14	14
Sječke			1				1							2	2
Spontoni	5		2											7	8
Vile jurišne									1					1	1
Pale			1			1								2	2
Posude za barut	12	4	2	4										22	
Pribor:															
Mjera za barut			1											1	
Pojasevi	1	1												2	
Ključevi		1	2											3	
Šipke	1	3	1											5	
Nabojnjače		6	5											11	
Posude za ulje		2												4	
Kliješta	2		1											3	
Ostalo	5													5	
Sablje	149	66	21	15	2	2	2	2		1				260	684
Samostreli	3		2											5	5
Sjekire i bradve	6	7	8	6	4	1	3	1						36	42
Topuzi	9	4	9	6	2	3	4							37	41
Vatreno oružje:															
Pištolji	55	19	8	6	2	1								91	
Puške	84	22	13	14	3									135	
Mitraljezi	2													2	
Topovi	1	1		2	2									6	
Revolveri	16	3	1											20	
Zaštitna oprema:															
Oklopi (cijeli)	1		1											2	
Prsni i ledni o.	4	2	1											7	
Toke					1									1	
Rukavice						1								1	
Kacige	6			1	1	2								10	
Štitovi	1	1	1		1									4	
Pohrane			1			1								3	

Naziv predmeta	Broj izlaganja												Broj izlaganih predmeta	Ukupan broj predmeta u zbirci	
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Žezla	1	5	2	1										9	11
Razno:															
Strelice	21	1												22	
Držak		1												1	
Sječivo bodeža	1													1	
Batine			3											3	
Branici	2													2	
Potkova kundaka	1													1	
	559	257	191	113	57	73	32	19	4	5	3	2	1315		

vršak (jalman) je slabo izražen. Prema knjizi inventara sablja je datirana u 17. stoljeće. Zaslugom prof. Fedora Moaćanina, koji je u tekstu uspio dešifrirati ime mamelučkog sultana Tumanbaja, sablja je smještena u drugo desetljeće 16. stoljeća. Prilikom pripreme izložbe »Sablje Povijesnog muzeja Hrvatske«, dr Muhamed Ždralović uspio je pročitati tekst u potpunosti s imenom sultana Adil Abu Nasr Tumanbaja (vladao 1500—1501). Na taj način je utvrđeno vrijeme »post non«. Sablja je zbog tipoloških i dekorativnih osobina, kao i zbog podataka koje sadrži, bila osobito pogodna za izlaganje na didaktičkim i monografskim izložbama kao i na izložbama povijesnog sadržaja (»Bitka na Krbavskom polju«, »Bitka na Mohačkom polju« i »Vojna krajina u Hrvatskoj«).

Mlat (inv. br. 1744) također je izlagan jedanaest puta. Sastoji se od željezne brazdane kugle lukovičasta oblika na željeznom lancu učvršćenom na kraći drveni držak. Prema literaturi ovo oružje upotrebljavano je od 15. do 18. stoljeća. Izlagan je zbog tipoloških karakteristika i velike vremenske primjenljivosti na izložbama svih vrsta. Među deset puta izlaganim predmetima nalazi se mač (inv. br. 2816). Sječivo je zapadnoevropskog porijekla prerađeno na vršku u polumjesečasti oblik s malim otvorom za ulaganje otrova. Balčak se sastoji od brazdanog drška presvučenog kožom. Glavica je od mjedi trapezoidna oblika s ispupčenim sredinama. Mjedena krsnica s povijenim kracima završava zmajevim glavama. Mač je primjer prerađenog oružja koji je negdje na području Bosne dobio svoj današnji oblik. Izlagan je na didaktičkim, monografskim i povijesnim izložbama kao oružje koje je kao plijen preradbom dobilo novu opremu s naglašenom namjenom.

Devet puta su izlagani jedna korzeka, nadžak i buzdovan. Korzeka (inv. br.

2828) zanimljivo je oružje na dugom motki s trostrukom bodilom čiji prošireni kraci podsjećaju na krila šišmiša. Upotrebljavala se u 15. i u 16. stoljeću na području Gornje Italije i Austrije kao pješadijsko a kasnije kao paravno oružje. Izlagana je na pet monografskih, tri didaktičke i na jednoj povijesnoj izložbi.

Gotički buzdovan iz 15. stoljeća (inv. br. 2857) izlagan je također na pet monografskih, tri didaktičke i na jednoj povijesnoj izložbi.

Turski nadžak koji potječe iz 17. ili iz 18. stoljeća (inv. br. 544) izlagan je na četiri monografske, tri didaktičke i dvije povijesne izložbe. Karakterističan oblik glavice u obliku kljuna prekrivene ukucanom srebrnom žicom i inkrustiranim koraljima, kao i ornamentirani srebrni okovi drvenog drška, dali su dovoljno elemenata za tako veliki broj izlaganja.

Skupina oružja izlagana osam puta veoma je raznolika. Dvije sablje tipa karabele iz druge polovine 17. stoljeća (inv. br. 2802, 2803) izlagane su na četiri monografske, dvije didaktičke i dvije povijesne izložbe. Jurišne vile (inv. br. 19474) iz 17. stoljeća s dva dulja četverobrida kraka i dvije povijesne kuke neobično su oružje koje se upotrebljavalo pri opsadi utvrda. Izlagane su pet puta na monografskim, jedanput na didaktičkoj i dva puta na povijesnim izložbama.

Dva su buzdovana veoma zanimljivih karakteristika. Buzdovan (inv. br. 587) iz 17. stoljeća je zapovjedničko oružje s kruškolikom mjedenom glavicom i naglašenom profilacijom pera. Odlikuje se izvjesnom dostojanstvenom skromnošću jer je oprema drška izvedena u dekorativnom mjedenom limu i koži. Buzdovan (inv. br. 603) ima kuglastu glavu razvedenu u 11 pera s bogatom profilacijom rubova. U šupljini drška učvršćen je pomoću navojnica četverobridi bodež (stilet). Potječe iz 17. ili iz 18. stoljeća. Oba buzdovana izlagana su na pet monograf-

skih, dvije didaktičke i na jednoj povijesnoj izložbi.

Na istoj vrsti izložbi identičnog broja izlagana je sjekira iz 17. stoljeća (inv. br. 2861). Zanimljiva je tipološki po sječivu lepezasta oblika s probijenim trolistom i kovačkim znakom još ne-utvrđena porijekla.

Na pet monografskih i tri didaktičke izložbe izlagani su mlat i glefa. Mlat (inv. br. 2860) sastoji se od teške željezne kugle s 13 četverobridnih klinova na duljem željeznom lancu koji je učvršćen na dugu motku. Oružje je veoma impresivno. Upotrebljava. lo se u 15. stoljeću u vrijeme husitskih ratova u Češkoj, a susreće se još i u 16. stoljeću. Glefa (inv. br. 2830) je vrsta izduljenog jednobridnog sječiva s dva vodoravna šiljka pri dnu i s neobičnom šiljatom kukom na hrptu. Sječivo je označeno kovačkim znakom u obliku škorpiona prema kojem glefa potječe iz Italije a nastala je u drugoj polovini 16. stoljeća.

Među osam puta izlagane predmete spadaju mač dvoručnjak i mač na jednu i pol ruke. Mač dvoručnjak (inv. br. 2831) je izrazit primjerak oružja njemačkih najamnika. Držak se, kao što sam naziv kaže, hvatao s obje ruke. Prema kovačkim znakovima izrađen je u Münchenu 1534. godine. Izlagan je na tri monografske, tri didaktičke i na dvije povijesne izložbe. Prema predaji iz obitelji Zrinjskih potječe mač na jednu i pol ruke (inv. br. 2806). Nastao je u 16. stoljeću, a izlagan je na tri monografske, tri povijesne i dvije didaktičke izložbe.

U zbirci oružja Povijesnog muzeja Hrvatske nalazi se jedan jedini refleksni luk orijentalnog porijekla (inv. br. 2864). Potječe iz 16. stoljeća a izlagan je na dvije monografske, tri didaktičke i tri povijesne izložbe.

U zaključku se može reći da broj izlaganja muzejskih predmeta ovisi prvenstveno o programskoj politici ustanove. Povijesni muzej Hrvatske nema stalni postav te izložbe priređuje iz vlastitog fundusa. Izložbe su po karakteristikama monografske, didaktičke ili povijesne. Atraktivnije zbirke, kao i one manje izložene oštećenjima, izlagane su češće kao što je bio slučaj sa zbirkom oružja. Pojedine izložbe oružja izazvale su veći interes pa je i broj gostovanja bio veći. Kao primjer mogu nam poslužiti izložbe jatagana. Radi toga su i pojedini primjerci te vrste oružja doživjeli veći broj izlaganja. Analiza pojedinačnih predmeta pokazala je da broj izlaganja ovisi o broju predmeta u zbirci. Tako su na primjer pojedinačni predmeta kao što su refleksni luk, jurišne vile ili mač dvoručnjak, pogotovo ako su još i dovolj-

no atraktivni, izlagani redovitije i češće nego ostali predmeti. K tome treba dodati očuvanost predmeta, tipološke zanimljivosti, porijeklo i vremensko razdoblje iz kojeg predmet potječe.

Jednom riječju, predmet mora biti u potpunosti obrađen da bi se mogao koristiti kao izložak u koncepcijskom kontekstu scenarija odgovarajuće izložbe. Broj izlaganja pak ne ovisi samo o podacima koje predmet pruža nego i o temi za koju se njegova prezentacija koristi.

Fototečki karton namenjen manuelnoj i automatskoj obradi podataka u muzejima

Slobodan Valović

Narodni Muzej, Kraljevo

U okviru priprema aplikacija za uvođenje AOP u obradi arheoloških podataka,¹ kao jedan od bitnih elemenata za formiranje datoteke podataka pokazao se formular za obradu fotodokumentacije. Pri tome mislimo ne samo na fotodokumentaciju sa terena već i na fotodokumentaciju koja se odnosi na eksponat u okviru muzejskog materijala kao takvog.

Smatrali smo da pri formiranju ovog kartona, koji je u sistemu predviđenog generalnog programa označen identifikacionim brojem F.03, treba pristupiti sa više aspekata. Prvi i osnovni bio je: omogućiti njegovu primenu u isključivo manuelnoj obradi podataka kako bi se izbegla svaka zavisnost muzeja od posedovanja kompjutera ili terminalske veze sa bilo kojim ERC-om. Zbog toga pri obradi kartona nije predviđeno nikakvo upisivanje unapred određenih šifara koje bi komplikovale rad sa podacima, već je predviđena klasična obrada, s tim da se celokupno šifriranje vrši programskim rešenjem tek pri unošenju podataka u datoteke. Ovime se htelo postići da se kartoni, o kojima je reč, mogu uvesti direktno u upotrebu bez obzira na sadašnje tehničko-materijalne mogućnosti pojedinih muzeja. Sa druge strane, želja nam je bila ne samo da realizujemo jedan uskospecijalizovani karton koji bi bio ograničen isključivo arheološkom problematikom, već da dobijemo obrazac koji bi obuhvatio i podatke koji se tiču muzejske fototeke

u širem smislu — obuhvatajući time sve one slučajeve kada se određeni fotomaterijal može tretirati kao muzejski eksponat, što se pre svega odnosi na istorijska i etnografska odeljenja, kao i na sve druge oblike fotodokumentacije arhivske vrednosti.

Zadržavajući princip podele aplikacije na logičke celine,² polja na kartonu formiraju segmente koji, svaki za sebe, tretiraju određenu problematiku čime se olakšava njegova obrada.

Kao i kod svake klasične aplikacije, prvo polje nosi već odštampanu identifikacionu oznaku. U ovo polje se od strane obrađivača (nadležnog kustosa ili dokumentariste) upisuje i redni broj kartona, i to onako kako isti ulazi u obradu te u kartoteku. Zatim sledi segment koji daje osnovnu informaciju o muzeju, odeljenju i zbirci kojoj snimak pripada. Pri tome polje 3 može nositi oznaku dokumentacionog odeljenja a u polje 4 se unosi odeljenje muzeja i njegove zbirke (npr. Arheologija-preistorija) ili se pak — u slučajevima vođenja fototeka razdvojenih po odeljenjima — u polje 3 upisuje odeljenja kome pripada fototeka (npr.: Etnološko) a u polje 4 zbirka iz okvira tog odeljenja — npr.: Nošnje.

Sledeći segment sa poljima 5 do 14, obuhvata sve podatke koji se odnose na snimak, počev od fototečkog inventarskog broja, preko broja filma i snimaka, načina nabavke i broja u ulaznoj knjizi, br. delovodnog protokola, cene, kategorije — ukoliko je snimak arhivske vrednosti, signature pozitiva i najzad broja matične dokumentacije.

Naredni segment (koji se zbog brzine obrade kartona obrađuje metodom križanja polja) definiše vrstu snimaka i format, tretirajući sve vrste fototehnikе koje su do sada u široj upotrebi, s tim da su u ovu grupu učvršćeni kao posebne varijante snimanja i mikrofilmovi te röntgensko snimanje. Ovaj segment se završava poljem 24 u koga se upisuju format snimka.

Budući da je karton, kao što smo napomenuli, predviđen kako za snimke načinjene u muzeju te arhivsku građu, tako i za obradu fotodokumentacije sa terena, naredni segment sa poljima 25 do 35 namenjen je unošenju podataka koji se odnose na objekt koji je fotografisan, bez obzira na to da li je reč o pokretnom ili nepokretnom nalazu. Pri tome je težište stavljeno na činjenicu da se u Narodnom Muzeju u Kraljevu, počev od 1982. god., upo-

1. FO3	2. Naziv i mesto muzeja		3. Odeljenje	4. Zbirka
5. Fotot. inv.	6. Broj filma	7. Broj snimaka	8. Način nabavke	9. Br. ulazne knjige
10. Br. del. protok	11. Cena	12. Kategorija	13. Signatura pozitiva	14. Br. matične dokum.
15. Fotografija	16. Film	17. Ploča		
18. Polaroid	19. Mikrofilm	20. Röntgen		
21. Diafilm	22. Crno-beli	23. Kolor		
24. Format				
25. Opština	26. Mesto	27. Lokalitet		
		28. FO2		
29. Kampanja	30. Inv. broj eks	31. Br. matične dok.		
		32. FO1		
33. Mesto i vreme seminara			34. Snimio:	
35. FO1/Fotodnevnik			36. Original	37. Kopija